

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

3 iunie 2025*

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Controale la frontiere, azil și imigrare – Directiva 2002/90/CE – Conduita ilicită de facilitare a intrării, a tranzitului și a șederii neautorizate – Articolul 1 alineatul (1) litera (a) – Interpretare conformă cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 7 – Respectarea vieții private și de familie – Articolul 24 – Drepturile copilului – Articolul 52 alineatul (1) – Atingere adusă substanței drepturilor fundamentale – Articolul 18 – Dreptul de azil – Persoană care introduce ilegal pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească”

În cauza C-460/23 [Kinsa]ⁱ,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale di Bologna (Tribunalul din Bologna, Italia), prin decizia din 17 iulie 2023, primită de Curte la 21 iulie 2023, în procedura penală împotriva lui

OB,

cu participarea:

Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bologna,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul T. von Danwitz, vicepreședinte, domnul F. Biltgen, doamna K. Jürimäe, domnul C. Lycourgos, doamna M. L. Arastey Sahún, domnii S. Rodin, A. Kumin și M. Gavalec, președinți de cameră, domnii E. Regan, N. Piçarra (raportor) și Z. Csehi și doamna O. Spineanu-Matei, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul C. Di Bella, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 iunie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru OB, de F. Cancellaro, avvocat;

* Limba de procedură: italiana.

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Faraci și W. Ferrante, avvocati dello Stato;
 - pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér și R. Kissné Berta, în calitate de agenți;
 - pentru Consiliul Uniunii Europene, de R. Meyer, K. Pleśniak și A. Ștefănuț, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de A. Katsimerou, P. A. Messina și J. Vondung, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 noiembrie 2024,
- pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește, pe de o parte, interpretarea articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), coroborat cu articolele 2, 3, 6, 7, 17 și 18 din aceasta și, pe de altă parte, validitatea, în raport cu aceste dispoziții, a Directivei 2002/90/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2002 de definire a facilitării intrării, tranzitului și șederii neautorizate (JO 2002, L 328, p. 17, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 33) și a Deciziei-cadru 2002/946/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2002 privind consolidarea cadrului penal pentru a preveni facilitarea intrării, tranzitului și șederii neautorizate (JO 2002, L 328, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 30).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva lui OB, resortisantă a unei țări terțe, pentru fapta de a fi facilitat intrarea neautorizată pe teritoriul italian a două minore resortisante ale acestei țări terțe care o însoțeau și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

Convenția de la Geneva

- 3 Articolul 31 din Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], intrată în vigoare la 22 aprilie 1954 și completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967, intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”), intitulat „Refugiați aflați ilegal în țara de primire”, prevede la alineatul 1:

„Statele contractante nu vor aplica sancțiuni penale, pe motivul intrării sau șederii lor ilegale, refugiaților care, sosind direct din teritoriul unde viața sau libertatea lor erau amenințate în sensul prevăzut de articolul 1, intră sau se găsesc pe teritoriul lor fără autorizație, sub rezerva prezentării lor fără întârziere la autorități pentru a le expune motivele, recunoscute ca valabile, ale intrării sau prezenței lor ilegale.”

Protocolul de la Palermo privind traficul de migranți

- 4 Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, a fost semnat de Comunitatea Europeană la 12 decembrie 2000, în conformitate cu Decizia 2001/87/CE a Consiliului din 8 decembrie 2000 (JO 2001, L 30, p. 44, Ediție specială 11/vol. 22, p. 138, denumit în continuare „Protocolul de la Palermo privind traficul de migranți”). Acest protocol a fost aprobat prin Decizia 2006/616/CE a Consiliului din 24 iulie 2006 (JO 2006, L 262, p. 24, Ediție specială 11/vol. 48, p. 261), în măsura în care dispozițiile protocolului respectiv intrau sub incidența articolelor 179 și 181A CE, și prin Decizia 2006/617/CE a Consiliului din 24 iulie 2006 (JO 2006, L 262, p. 34, Ediție specială 11/vol. 48, p. 271), în măsura în care aceste dispoziții intrau sub incidența titlului IV din partea a treia a Tratatului CE. Articolul 2 din Protocolul de la Palermo privind traficul de migranți prevede:

„Prezentul protocol are drept obiect prevenirea și combaterea traficului ilegal de migranți, precum și promovarea cooperării dintre statele părți în acest scop, protejând în același timp drepturile migranților care fac obiectul acestui trafic.”

Convenția cu privire la drepturile copilului

- 5 Articolul 27 alineatul 2 din Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1577, p. 3), prevede:

„Părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.”

Dreptul Uniunii

Carta

- 6 Potrivit articolului 7 din cartă, intitulat „Respectarea vieții private și de familie”:

„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor.”

- 7 Articolul 18 din cartă are următorul cuprins:

„Dreptul de azil este garantat cu respectarea normelor prevăzute de [Convenția de la Geneva] și în conformitate cu Tratatul [UE] și cu Tratatul [FUE] [...]”

- 8 Articolul 24 din cartă, intitulat „Drepturile copilului”, prevede:

„(1) Copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor. Ei își pot exprima în mod liber opinia. Aceasta se ia în considerare în problemele care îi privesc, în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate.

(2) În toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial.

(3) Orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său.”

- 9 Articolul 52 din cartă, intitulat „Întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor”, prevede la alineatul (1):

„Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți.”

Directiva 2002/90

- 10 Considerentele (1)-(5) ale Directivei 2002/90 au următorul cuprins:

- „(1) Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este crearea treptată a unui spațiu de libertate, securitate și justiție, care implică, în special, combaterea imigrației ilegale.
- (2) Este, prin urmare, necesară combaterea facilitării imigrației ilegale, atât în cazul în care aceasta reprezintă trecerea ilegală efectivă a frontierei, cât și atunci când are ca scop alimentarea rețelelor de exploatare a persoanelor.
- (3) În acest sens, este necesară realizarea unei apropieri a dispozițiilor juridice existente, în special în ceea ce privește, pe de o parte, definirea precisă a faptei ilicite în cauză și a excepțiilor, definire care face obiectul prezentei directive, și, pe de altă parte, normele minime în materie de sancțiuni, care fac obiectul Deciziei-cadru [2002/946].
- (4) Prezenta directivă are ca obiectiv definirea noțiunii de facilitare a imigrației ilegale și eficientizarea aplicării Deciziei-cadru [2002/946], în vederea prevenirii acestei infracțiuni.
- (5) Prezenta directivă completează alte instrumente adoptate pentru combaterea imigrației ilegale, a muncii ilegale, a traficului de persoane și a exploatarei sexuale a copiilor.”

- 11 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Conduită ilicită”, prevede:

„(1) Fiecare stat membru adoptă sancțiuni adecvate aplicabile:

- (a) oricărei persoane care ajută în mod conștient o persoană care nu este resortisantă a unui stat membru să intre pe teritoriul unui stat membru sau să tranziteze pe teritoriul respectiv, încălcând legislația statului în cauză cu privire la intrarea sau tranzitul străinilor;

[...]

- (2) Fiecare stat membru poate decide să nu impună sancțiuni în cazul conduitei definite la alineatul (1) litera (a), aplicând propria legislație și practică internă, în cazul în care comportamentul respectiv are ca scop acordarea de ajutor umanitar persoanei în cauză.”

Decizia-cadru 2002/946

- 12 Articolul 1 din Decizia-cadru 2002/946, intitulat „Sanctiuni”, prevede la alineatul (1):

„(1) Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele ilicite definite la articolele 1 și 2 din Directiva [2002/90] fac obiectul unor sancțiuni penale efective, proporționale și cu efect de descurajare, în măsură să conducă la extradare.”

- 13 Potrivit articolului 6 din această decizie-cadru, intitulat „Dreptul internațional privind refugiații”:

„Prezenta decizie-cadru se aplică fără a aduce atingere protecției acordate refugiaților și solicitanților de azil în conformitate cu dreptul internațional privind refugiații sau cu alte instrumente internaționale referitoare la drepturile omului, în special fără a aduce atingere respectării de către statele membre a obligațiilor internaționale ce le revin în temeiul articolelor 31 și 33 din [Convenția de la Geneva].”

Directiva 2011/95/UE

- 14 Considerentele (16) și (18) ale Directivei 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9) au următorul cuprins:

„(16) [...] Prezenta directivă urmărește, în special, garantarea deplinei respectări a demnității umane și a dreptului de azil ale solicitanților de azil și ale membrilor de familie care îi însoțesc și promovarea aplicării articolelor 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 și 35 din [cartă] și ar trebui, prin urmare, pusă în aplicare în mod corespunzător.

[...]

(18) Atunci când pun în aplicare prezenta directivă, statele membre ar trebui să țină seama, în primul rând, de «interesul superior al copilului», în concordanță cu [Convenția cu privire la drepturile copilului]. Atunci când evaluează interesul superior al copilului, statele membre ar trebui să țină seama în mod corespunzător de principiul unității familiei [...]

- 15 Articolul 23 din această directivă, intitulat „Menținerea unității familiei”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că unitatea familiei poate fi menținută.”

Directiva 2013/33/UE

- 16 Considerentul (9) al Directivei 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO 2013, L 180, p. 96) enunță:

„În aplicarea prezentei directive, statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a asigura deplina conformitate cu principiile apărării interesului superior al copilului și unității familiei, în conformitate cu dispozițiile [cartei], ale [Convenției cu privire la drepturile copilului] și, respectiv, ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale[, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950].”

Codul Frontierelor Schengen

- 17 Articolul 3 din Regulamentul (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen) (JO 2016, L 77, p. 1, denumit în continuare „Codul Frontierelor Schengen”), intitulat „Domeniul de aplicare”, are următorul cuprins:

„Prezentul regulament se aplică oricărei persoane care trece frontiera internă sau externă a unui stat membru, fără a aduce atingere:

[...]

(b) drepturilor refugiaților și ale persoanelor care solicită o protecție internațională, în special în ceea ce privește principiul nereturnării.”

- 18 Articolul 4 din Codul Frontierelor Schengen, intitulat „Drepturi fundamentale”, prevede:

„În aplicarea prezentului regulament, statele membre respectă pe deplin dreptul relevant al Uniunii, inclusiv [carta], dreptul internațional relevant, inclusiv [Convenția de la Geneva], obligațiile legate de accesul la protecție internațională, în special principiul nereturnării și drepturile fundamentale. [...]”

Dreptul italian

- 19 Articolul 12 din decreto legislativo n. 286 – Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell’immigrazione e norme sulla condizione dello straniero (Decretul legislativ nr. 286 privind textul unic al dispozițiilor referitoare la reglementarea imigrației și la normele privind situația străinilor) din 25 iulie 1998 (GURI nr. 191 din 18 august 1998, supliment ordinar nr. 139), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumit în continuare „Textul unic privind imigrația”), intitulat „Dispoziții împotriva imigrației ilegale”, prevede la alineatele (1) și (2):

„1. Cu excepția cazului în care faptele constituie o infracțiune mai gravă, persoana care, cu încălcarea dispozițiilor prevăzute în acest text unic, favorizează, conduce, organizează, finanțează sau efectuează transportul unor străini în Italia sau îndeplinește alte acte destinate să le permită acestora intrarea neautorizată în Italia sau pe teritoriul unui alt stat a cărui cetățenie nu o deține sau în care nu a obținut un titlu de ședere permanentă este pasibilă de o pedeapsă cu închisoarea de la unu la cinci ani și de o amendă de 15 000 de euro pentru fiecare persoană.

2. Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 54 din [Codice penale (Codul penal)], acordarea de asistență de urgență și de ajutor umanitar în Italia străinilor aflați în dificultate, care se află oricum pe teritoriul statului, nu constituie infracțiune.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 20 La 27 august 2019, OB s-a prezentat la frontiera aeroportuară din Bologna (Italia), la sosirea unui zbor provenind dintr-o țară terță, însoțită de două minore, în vârstă de opt și de treisprezece ani. Toate dețineau pașapoarte false.
- 21 La 28 august 2019, OB a fost arestată și, prin decizia Tribunale per i minorenni (Tribunalul pentru minori, Italia), cele două minore au fost plasate într-un centru de primire. Împotriva lui OB a fost inițiată o procedură în fața Tribunale di Bologna (Tribunalul din Bologna, Italia), care este instanța de trimitere, pentru infracțiunea de facilitare a intrării neautorizate a resortisanților unei țări terțe, prevăzută la articolul 12 alineatul 1 din Textul unic privind imigrația, în concurs cu infracțiunea de deținere de documente de identitate false, prevăzută la articolul 497a din Codul penal. În schimb, OB nu face obiectul urmăririi penale pentru fapta de intrare ilegală pe teritoriul italian.
- 22 La 29 august 2019, în ședința de validare a arestării sale, în fața judecătorului delegat pentru faza urmăririi penale din cadrul Tribunale di Bologna (Tribunalul din Bologna), OB a declarat că fugise din țara sa de origine pentru a se sustrage amenințărilor cu moartea adresate ei și familiei sale de fostul său partener. OB a declarat de asemenea că se temea pentru integritatea fizică a minorelor care o însoțeau, și anume fiica și nepoata sa, aceasta din urmă fiindu-i încredințată în urma decesului mamei sale.
- 23 Prin ordonanța din aceeași zi, judecătorul delegat pentru faza urmăririi penale a validat arestarea lui OB și a respins cererea Ministerului Public de a o plasa în arest preventiv. Această respingere a fost confirmată în apel, pentru motivul că niciun element nu permitea să se pună la îndoială veridicitatea declarațiilor făcute de OB în stadiul anchetei.
- 24 La 9 octombrie 2019, OB a depus o cerere de protecție internațională. Procedura aferentă acestei cereri nu era încheiată la data introducerii cererii de decizie preliminară.
- 25 Prin decizia din 30 septembrie 2021, Tribunale per i minorenni (Tribunalul pentru minori) a constatat, în urma unei examinări medico-legale, existența unei legături de filiație între OB și una dintre cele două minore, astfel încât lui OB i s-a recunoscut autoritatea părintească cu privire la această minoră. În schimb, această instanță nu a putut stabili existența unei legături de rudenie între OB și cealaltă minoră, întrucât, la 10 septembrie 2019, aceasta părăsise din proprie inițiativă centrul de primire în care fusese plasată.
- 26 Instanța de trimitere arată că, potrivit raportului serviciilor sociale întocmit în urma discuțiilor avute cu cele două minore, a doua minoră este, într-adevăr, nepoata lui OB și i-a fost încredințată acesteia din urmă în urma decesului mamei sale. În acest raport se constată că cele două minore sunt „plasate sub responsabilitate[a] și protecți[a]” lui OB.
- 27 Această instanță consideră că comportamentul lui OB de introducere ilegală a celor două minore pe teritoriul italian intră, pe plan material, sub incidența infracțiunii prevăzute la alineatul 1 al articolului 12 din Textul unic privind imigrația, iar nu sub incidența alineatului 2 al acestui

articol 12, întrucât această din urmă dispoziție prevede că numai „acordarea de asistență de urgență și de ajutor umanitar în Italia străinilor aflați în dificultate, care se află oricum pe teritoriul statului”, nu constituie infracțiune.

- 28 Instanța de trimitere deduce din cele ce precedă că articolul 12 menționat este contrar principiului proporționalității care decurge din articolul 52 alineatul (1) din cartă nu numai din punctul de vedere al necesității de a se aduce atingere drepturilor fundamentale garantate la articolele 2, 3, 6, 7, 17 și 18 din cartă, pentru a se urmări obiectivele vizate de Directiva 2002/90 și de Decizia-cadru 2002/946, ci și din punctul de vedere al punerii în balanță a intereselor în conflict care necesită protecție.
- 29 Deși, potrivit acestei instanțe, un comportament precum cel al lui OB este exclus din domeniul de aplicare al articolului 12 alineatul 2 din Textul unic privind imigrația, el ar putea fi totuși calificat drept faptă săvârșită în vederea acordării unui „ajutor umanitar”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 2002/90. Prin urmare, acest comportament nu ar trebui să intre sub incidența articolului 1 alineatul (1) litera (a) din această directivă, din moment ce constă în facilitarea exercitării de către minorele în cauză, în primul rând, a dreptului lor la viață, la integritate fizică, precum și la libertate și la siguranță, garantate de articolele 2, 3 și, respectiv, 6 din cartă, din moment ce aceste drepturi sunt amenințate în țara lor de origine, în al doilea rând, a dreptului lor la respectarea vieții de familie, garantat de articolul 7 din cartă, ținând seama de legăturile de filiație și de rudenie existente între OB și aceste minore, și, în al treilea rând, a dreptului lor de azil, garantat la articolul 18 din cartă, în legătură cu cererea de protecție internațională formulată de OB.
- 30 Cu toate acestea, ținând seama de conformitatea articolului 12 alineatul 1 din Textul unic privind imigrația cu „cadru normativ stabilit de Directiva 2002/90 și de Decizia-cadru 2002/946”, instanța de trimitere consideră că este inadecvat să înlăture aplicarea acestei dispoziții, pentru motivul că ar încălca articolul 52 alineatul (1) din cartă. Ea consideră mai degrabă necesar să solicite Curții să se pronunțe atât cu privire la interpretarea acestui articol 52 alineatul (1) în raport cu articolul 12 alineatul 1 din Textul unic privind imigrația, cât și cu privire la validitatea, în raport cu cartă, a articolului 1 alineatul (1) litera (a) și alineatul (2) din Directiva 2002/90, precum și a articolului 1 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/946, în măsura în care din aceste din urmă trei dispoziții rezultă că ele se limitează să prevadă dreptul, iar nu obligația, statelor membre de a nu considera ca fiind infracțiune comportamentele care constau în facilitarea intrării neautorizate pe teritoriul lor atunci când aceste comportamente au ca scop acordarea de ajutor umanitar.
- 31 În aceste condiții, Tribunale di Bologna (Tribunalul din Bologna) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) [Cartă], în special principiul proporționalității prevăzut la articolul 52 alineatul (1) coroborat cu dreptul la libertate personală și cu dreptul de proprietate prevăzute la articolele 6 și 17 [din aceasta], precum și cu dreptul la viață și cu dreptul la integritate fizică prevăzute la articolele 2 și 3 [din cartă], cu dreptul de azil prevăzut la articolul 18 [din aceasta] și cu dreptul la respectarea vieții de familie prevăzut la articolul 7 [din aceasta], se opune dispozițiilor Directivei [2002/90] și Deciziei-cadru [2002/946] (transpuse în dreptul italian prin normele prevăzute la articolul 12 din Textul unic privind imigrația), în măsura în care acestea impun statelor membre obligația de a prevedea sancțiuni penale împotriva oricărei persoane care, în mod conștient, facilitează sau săvârșeste fapte menite să faciliteze intrarea neautorizată a străinilor pe teritoriul Uniunii, inclusiv în cazul în care conduita nu vizează un scop lucrativ,

fără a prevedea în același timp obligația statelor membre de a exclude din sfera penală conduita menită să faciliteze intrarea neautorizată care are ca scop acordarea de ajutor umanitar străinului?

- 2) [Carta], în special principiul proporționalității prevăzut la articolul 52 alineatul (1) coroborat cu dreptul la libertate personală și cu dreptul de proprietate prevăzute la articolele 6 și 17 [din aceasta], precum și cu dreptul la viață și cu dreptul la integritate fizică prevăzute la articolele 2 și 3 [din aceasta], cu dreptul de azil prevăzut la articolul 18 [din aceasta] și cu dreptul la respectarea vieții de familie prevăzut la articolul 7 [din aceasta], se opune incriminării prevăzute la articolul 12 din [Textul unic privind imigrația], în măsura în care sancționează conduita persoanelor care săvârșesc fapte menite să asigure intrarea neautorizată a unui străin pe teritoriul statului, chiar și atunci când conduita nu vizează un scop lucrativ, fără a exclude în același timp din sfera penală conduita menită să faciliteze intrarea neautorizată care are ca scop acordarea de ajutor umanitar străinului?”
- 32 Prin cererea de decizie preliminară, instanța de trimitere a solicitat Curții judecarea prezentei cauze potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 105 din Regulamentul de procedură al Curții. Prin Ordonanța din 10 octombrie 2023, Kinsa (C-460/23, EU:C:2023:784), președintele Curții a respins această din urmă cerere pentru motivul că natura cauzei nu impune examinarea acesteia în termen scurt.

Cu privire la întrebările preliminare

- 33 Prin intermediul celor două întrebări formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită Curții în esență să se pronunțe cu privire la validitatea articolului 1 din Directiva 2002/90 și a articolului 1 din Decizia-cadru 2002/946 în raport cu carta, precum și cu privire la interpretarea acesteia din urmă pentru a stabili dacă ea se opune dispozițiilor naționale care au transpus aceste articole în ordinea juridică italiană.
- 34 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței de trimitere un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările cu care este sesizată (Hotărârea din 28 noiembrie 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, punctul 18, și Hotărârea din 20 martie 2025, Porcellino Grasso, C-116/24, EU:C:2025:198, punctul 34). În plus, Curtea poate fi pusă în situația de a lua în considerare norme ale dreptului Uniunii la care instanța națională nu a făcut referire în enunțul întrebării sale, extrăgând din ansamblul elementelor furnizate de aceasta, în special din motivarea deciziei de trimitere, elementele de drept al Uniunii care necesită interpretare, având în vedere obiectul litigiului [Hotărârea din 20 martie 1986, Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, punctul 9, și Hotărârea din 22 iunie 2023, K.B. și F.S. (Invocare din oficiu în domeniul penal), C-660/21, EU:C:2023:498, punctele 26 și 27, precum și jurisprudența citată].
- 35 În speță, este cert că OB este urmărită penal în fața instanței de trimitere printre altele pentru infracțiunea de facilitare a intrării neautorizate pe teritoriul italian, prevăzută la articolul 12 alineatul 1 din Textul unic privind imigrația – care transpune în ordinea juridică italiană articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, precum și articolul 1 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/946 – pentru fapta de a fi introdus ilegal pe acest teritoriu două minore

resortisante ale unei țări terțe care o însoțeau. Pe de altă parte, din constatările acestei instanțe reiese că cele două minore, fiica și, respectiv, nepoata lui OB, erau plasate sub „răspunderea” și „protecția” acesteia.

- 36 În aceste condiții, trebuie arătat, pe de o parte, că întrebările adresate se întemeiază pe premisa că acest comportament al lui OB intră sub incidența conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate, astfel cum este definită la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, și că articolul 12 din Textul unic privind imigrația se limitează să transpună această dispoziție de drept al Uniunii în ordinea juridică italiană. Prin urmare, dacă o dispoziție a cartei s-ar opune ca acest articol 1 alineatul (1) litera (a) să se aplice unui comportament precum cel al lui OB, o asemenea incompatibilitate ar afecta în mod necesar acest articol 12 dacă ar trebui interpretat în sensul că se aplică acestui comportament.
- 37 Cu toate acestea, trebuie amintit că, potrivit unui principiu general de interpretare, un act al Uniunii trebuie interpretat, în măsura posibilului, astfel încât să nu repună în discuție validitatea acestuia și în conformitate cu dreptul primar în ansamblul său, în special cu prevederile cartei. Astfel, atunci când un text de drept derivat impune o interpretare, el trebuie interpretat, în măsura posibilului, în sensul conformității sale cu dispozițiile tratatelor și cu principiile generale ale dreptului Uniunii [Hotărârea din 21 martie 1991, Rauh, C-314/89, EU:C:1991:143, punctul 17, și Hotărârea din 13 iunie 2024, Comisia/Țările de Jos (Aprecierea compatibilității unei măsuri necalificate drept ajutor de stat), C-40/23 P, EU:C:2024:492, punctul 40].
- 38 Pe de altă parte, este necesar să se constate că, având în vedere expunerea situației de fapt din litigiul principal, așa cum rezultă din decizia preliminară, pentru a se răspunde la întrebările instanței de trimitere prezintă importanță determinantă nu numai articolul 7 din cartă, care consacră dreptul la respectarea vieții de familie, și articolul 18 din cartă, referitor la garantarea dreptului de azil, la care se referă instanța menționată, ci și, așa cum a subliniat Comisia Europeană în observațiile sale scrise, articolul 24 din cartă, care consacră drepturile copilului.
- 39 Prin urmare, trebuie să se înțeleagă că, prin întrebările adresate, instanța de trimitere solicită în esență, pe de o parte, să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, citit în special în lumina articolelor 7, 18 și 24 din cartă, trebuie interpretat în sensul că nu intră sub incidența conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate comportamentul unei persoane care, cu încălcarea regimului de trecere a frontierelor de către persoane, introduce pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească și, pe de altă parte, dacă aceste articole din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale care sancționează penal un asemenea comportament.
- 40 Potrivit articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, fiecare stat membru adoptă sancțiuni penale adecvate aplicabile „oricărei persoane care ajută în mod conștient o persoană care nu este resortisantă a unui stat membru să intre pe teritoriul unui stat membru sau să tranziteze pe teritoriul respectiv, încălcând legislația statului în cauză cu privire la intrarea sau tranzitul străinilor”.
- 41 Din modul de redactare a acestei dispoziții, în special din termenii „oricărei persoane” și „ajută”, care figurează în aceasta, rezultă că legiuitorul Uniunii a definit „conduita ilicită” vizată de dispoziția menționată în mod abstract, neexcluzând *a priori* niciuna dintre formele pe care le

poate lua facilitarea intrării neautorizate pe teritoriul unui stat membru și niciuna dintre persoanele susceptibile să furnizeze acest ajutor. Situația este aceeași în ceea ce privește persoanele susceptibile să primească un asemenea ajutor.

- 42 Această definiție deschisă a conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate se explică prin faptul că, după cum confirmă considerentele (1) și (2) ale Directivei 2002/90, legiuitorul Uniunii a intenționat să „combat[ă] facilit[area] imigrației ilegale”, sub diferitele sale forme, iar aceasta pentru a combate în mod efectiv o astfel de imigrație, atât în cazul în care aceasta reprezintă trecerea ilegală efectivă a frontierei, cât și atunci când are ca scop alimentarea rețelilor de exploatare a persoanelor. În plus, din considerentele (3) și (4) ale directivei menționate reiese că aceasta urmărește să definească cu precizie fapta ilicită de facilitare a imigrației ilegale, pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a Deciziei-cadru 2002/946, care stabilește norme minime în materie de sancțiuni, de răspundere a persoanelor juridice și de competență jurisdicțională. În sfârșit, din considerentul (5) al directivei menționate rezultă că aceasta completează alte instrumente adoptate pentru combaterea imigrației ilegale, a muncii ilegale, a traficului de persoane și a exploatării sexuale a copiilor.
- 43 Este adevărat că, la prima vedere, formularea deschisă a articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 se pretează la interpretări diferite. Mai precis, deși această dispoziție nu vizează în mod explicit comportamentul unei persoane care, cu încălcarea regimului de trecere a frontierelor de către persoane, introduce pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească, dispoziția menționată, ca atare, nici nu exclude în mod expres o interpretare potrivit căreia un asemenea comportament intră sub incidența conduitei ilicite pe care o prevede aceasta.
- 44 Totuși, această din urmă interpretare nu poate fi reținută.
- 45 În primul rând, obiectivele Directivei 2002/90 militează împotriva unei asemenea interpretări. Astfel, după cum a arătat Comisia în observațiile sale scrise, un atare comportament nu constituie o facilitare a imigrației ilegale, pe care această directivă urmărește să o combată, ci rezultă din asumarea de către această persoană a responsabilității personale care îi incumbă ca urmare a autorității părintești pe care o exercită în privința acestor minori.
- 46 Această concluzie se impune cu atât mai mult, în al doilea rând, având în vedere articolele 7 și 24 din cartă.
- 47 Articolul 7 din cartă garantează oricărei persoane dreptul printre altele la respectarea vieții sale de familie, precizându-se că existența unei vieți de familie este o chestiune de fapt care depinde de realitatea practică a unor legături personale strânse și că posibilitatea unui părinte și a copilului său de a fi împreună reprezintă un element fundamental al vieții de familie (Hotărârea din 14 decembrie 2021, *Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo”*, C-490/20, EU:C:2021:1008, punctul 61).
- 48 În ceea ce privește articolul 24 din cartă, alineatul (1) al acestuia prevede printre altele că copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor. În plus, acest articol 24 prevede la alineatul (2) că, în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. Această dispoziție se aplică și deciziilor care nu au ca destinatar minorul, dar care au consecințe importante pentru acesta din urmă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, *GN* (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22,

EU:C:2023:1017, punctul 41 și jurisprudența citată]. În sfârșit, articolul 24 menționat, la alineatul (3), recunoaște în principiu oricărui copil dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți.

- 49 Potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 7 din cartă trebuie citit în coroborare cu obligația de a se lua în considerare interesul superior al copilului, recunoscut la articolul 24 alineatul (2) din cartă, și ținând seama de nevoia copilului de a întreține cu regularitate relațiile prevăzute la articolul 24 alineatul (3) din aceasta [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 2022, *Belgische Staat (Refugiată minoră căsătorită)*, C-230/21, EU:C:2022:887, punctul 48, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2024, *Landeshauptmann von Wien (Reîntregirea familiei cu un minor refugiat)*, C-560/20, EU:C:2024:96, punctul 49 și jurisprudența citată].
- 50 În plus, din moment ce articolul 24 din cartă constituie, așa cum amintesc Explicațiile cu privire la aceasta, o integrare în dreptul Uniunii a principalelor drepturi ale copilului consacrate în Convenția cu privire la drepturile copilului, care a fost ratificată de toate statele membre, în interpretarea acestui articol trebuie să se țină seama în mod corespunzător de dispozițiile acestei convenții (Hotărârea din 14 decembrie 2021, *Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo”*, C-490/20, EU:C:2021:1008, punctul 63). Mai precis, potrivit articolului 27 alineatul 2 din această convenție, părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.
- 51 Având în vedere articolele 7 și 24 din cartă, în lumina cărora trebuie interpretat articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, comportamentul unei persoane care introduce ilegal pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unor țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească nu poate intra sub incidența conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate, vizată de această dispoziție, inclusiv atunci când această persoană a intrat ea însăși în mod ilegal pe acest teritoriu.
- 52 O interpretare contrară a dispoziției menționate ar determina o ingerință deosebit de gravă în dreptul la respectarea vieții de familie și în drepturile copilului, consacrate la articolul 7 și, respectiv, la articolul 24 din cartă, într-o asemenea măsură încât ar aduce atingere substanței acestor drepturi fundamentale, în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă.
- 53 Astfel, a admite ca o persoană să poată fi pedepsită doar pentru că a ajutat minori, în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească, să intre ilegal pe teritoriul unui stat membru ar constitui o atingere adusă acestei substanțe.
- 54 O persoană precum OB, care introduce ilegal pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească, se limitează, în principiu, la asumarea în mod concret a unei obligații inerente responsabilității sale personale, întemeiată pe relația de familie pe care o are cu acești minori, pentru a le asigura protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea și dezvoltarea lor. Comportamentul acestei persoane este, înainte de toate, expresia concretă a responsabilității sale generale față de acești minori.
- 55 În consecință, articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 nu poate fi interpretat în sensul că ar urmări să califice drept „facilitare a intrării neautorizate” pe acest teritoriu și să sancționeze penal cu acest titlu comportamentul unei persoane precum OB, care constă în a-i aduce cu ea, cu ocazia intrării ilegale pe teritoriul unui stat membru, pe copilul său și pe un alt

minor în privința căruia exercită în fapt autoritatea părintească, în caz contrar aducându-se atingere substanței dreptului la respectarea vieții de familie și drepturilor copilului, consacrate la articolul 7 și, respectiv, la articolul 24 din cartă.

- 56 Rezultă că, în lumina articolelor 7 și 24 din cartă, articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 trebuie interpretat în sensul că comportamentul unei persoane care, cu încălcarea regimului de trecere a frontierelor de către persoane, introduce pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească nu intră în domeniul de aplicare al conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate.
- 57 În al treilea rând, această interpretare a articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 se impune și în lumina articolului 18 din cartă, care este relevant atunci când, precum în speță, persoana vizată, după ce a intrat pe teritoriul statului membru în cauză, a depus o cerere de protecție internațională.
- 58 În această privință, trebuie subliniat, *primo*, că, potrivit articolului 18 din cartă, dreptul de azil este garantat cu respectarea normelor prevăzute de Convenția de la Geneva și în conformitate cu Tratatul UE și cu Tratatul FUE. Respectarea unor astfel de norme se impune statelor membre la punerea în aplicare atât a Directivei 2002/90, cât și a Deciziei-cadru 2002/946.
- 59 După cum confirmă articolul 6 din această decizie-cadru, atât aceasta, cât și Directiva 2002/90 sunt, așadar, aplicabile fără a se aduce atingere protecției acordate refugiaților și solicitanților de azil și, în special, respectării de către statele membre a obligațiilor internaționale care le revin în temeiul printre altele al articolului 31 din Convenția de la Geneva. Acest din urmă articol interzice acestor state să aplice sancțiuni penale, pe motivul intrării sau șederii lor ilegale, refugiaților care, sosind direct din teritoriul unde viața sau libertatea lor era amenințată, intră sau se găsesc pe teritoriul statelor menționate fără autorizație, sub rezerva prezentării lor fără întârziere la autorități pentru a le expune motivele, recunoscute ca valabile, ale intrării sau prezenței lor ilegale.
- 60 *Secundo*, Codul frontierelor Schengen, care, în conformitate cu articolul 3 litera (b) din acesta, se aplică oricărei persoane care trece frontiera internă sau externă a unui stat membru, fără a aduce atingere drepturilor refugiaților și ale persoanelor care solicită o protecție internațională, în special în ceea ce privește principiul nereturnării, impune statelor membre, în temeiul articolului 4 din acesta, obligația să „respect[e] pe deplin dreptul relevant al Uniunii, inclusiv [carta], dreptul internațional relevant, inclusiv [Convenția de la Geneva], obligațiile legate de accesul la protecție internațională, în special principiul nereturnării [...]”.
- 61 *Tertio*, dreptul oricărui resortisant al unei țări terțe sau apatrid de a depune o cerere de protecție internațională pe teritoriul unui stat membru, inclusiv la frontierele sale sau în zonele sale de tranzit, chiar dacă se află în situație de ședere ilegală pe acest teritoriu, trebuie să îi fie recunoscut acestuia indiferent de șansele de succes ale cererii sale. Din momentul depunerii unei astfel de cereri, solicitantul nu poate, în principiu, să fie considerat ca aflându-se în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru în cauză, atât timp cât nu s-a statuat cu privire la aceasta în primă instanță, fără a se compromite efectivitatea dreptului de azil, astfel cum este garantat de articolul 18 din cartă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Ungaria (Primirea solicitanților de protecție internațională), C-808/18, EU:C:2020:1029, punctul 102, precum și Hotărârea din 16 noiembrie 2021, Comisia/Ungaria (Incriminarea sprijinului acordat solicitanților de azil), C-821/19, EU:C:2021:930, punctele 136 și 137].

- 62 În plus, din jurisprudența Curții rezultă că sunt susceptibile să aducă atingere efectivității dreptului de azil, astfel cum este garantat la articolul 18 din cartă, măsurile care, fără o justificare rezonabilă, conduc la descurajarea unui resortisant al unei țări terțe să își depună cererea de protecție internațională la autoritățile competente [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Ungaria (Primirea solicitanților de protecție internațională), C-808/18, EU:C:2020:1029, punctele 102, 103, 118 și 119, precum și Hotărârea din 22 iunie 2023, Comisia/Ungaria (Declarație de intenție prealabilă unei cereri de azil), C-823/21, EU:C:2023:504, punctele 47-51].
- 63 *Quarto*, din considerentul (9) al Directivei 2013/33 reiese că statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a asigura, în cadrul primirii solicitanților de protecție internațională, deplina conformitate cu principiile apărării interesului superior al copilului și unității familiei.
- 64 Pe de altă parte, Actul final al Conferinței plenipotențiarilor Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților și apatrizilor din 25 iulie 1951, care a elaborat textul Convenției de la Geneva, subliniază că „unitatea familiei [...] este un drept esențial al refugiatului”. De asemenea, Directiva 2011/95 urmărește, în conformitate cu considerentul (16) al acesteia, să garanteze deplina respectare a dreptului de azil al solicitanților de azil și al membrilor de familie care îi însoțesc și să promoveze aplicarea printre altele a articolelor 7 și 24 din cartă. Considerentul (18) al acestei directive precizează că, atunci când pun în aplicare directiva menționată, statele membre ar trebui să țină seama în primul rând de interesul superior al copilului și că, atunci când evaluează interesul respectiv, statele membre ar trebui să țină seama în mod corespunzător de principiul unității familiei. Astfel, articolul 23 alineatul (1) din aceeași directivă impune în mod explicit statelor membre să se asigure că unitatea familiei poate fi menținută.
- 65 În speță, având în vedere că OB a depus o cerere de protecție internațională, ea beneficiază de drepturile care decurg din depunerea unei astfel de cereri și, prin urmare, nu poate fi expusă unor sancțiuni penale nici ca urmare a propriei intrări ilegale pe teritoriul italian, nici ca urmare a faptului că a fost însoțită, la momentul acestei intrări, de fiica și de nepoata sa în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească.
- 66 În al patrulea rând, așa cum a arătat Comisia în observațiile scrise, interpretarea articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 reținută la punctele 45-65 din prezenta hotărâre este confirmată de Protocolul de la Palermo privind traficul de migranți, în lumina căruia trebuie citită această directivă. Astfel, în conformitate cu articolul 2 din protocolul menționat, acesta are ca obiectiv incriminarea traficului ilegal de migranți, protejând în același timp drepturile migranților înșiși.
- 67 Această interpretare nu are nicidecum ca efect excluderea din domeniul de aplicare al dreptului penal a unor comportamente care, sub pretextul că ar fi justificate de legături de familie, ar putea, în realitate, să urmărească alte finalități, precum imigrația ilegală, munca ilegală, traficul de persoane sau exploatarea sexuală a copiilor, expunându-i astfel pe aceștia din urmă la atingeri grave aduse drepturilor lor fundamentale. În această privință, trebuie subliniat că Directiva 2002/90, după cum se precizează în considerentul (5) al acesteia, completează alte instrumente adoptate pentru combaterea imigrației ilegale, a muncii ilegale, a traficului de persoane și a exploatării sexuale a copiilor, fără a se substitui acestora.
- 68 În al cincilea și ultimul rând, din moment ce o interpretare a articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 conformă cu articolele 7 și 24 din cartă, precum și cu articolul 52 alineatul (1) din aceasta are drept consecință excluderea din domeniul de aplicare al faptei ilicite de facilitare

a intrării neautorizate, în sensul primei dispoziții, a unui comportament precum cel în discuție în litigiul principal, nu este necesar să se examineze validitatea articolului 1 din Directiva 2002/90 și nici să se interpreteze alineatul (2) al acestuia din urmă, care privește exonerarea de răspundere penală în cazurile în care comportamentul în cauză are drept scop acordarea de ajutor umanitar persoanei în cauză.

- 69 În plus, având în vedere întrebările instanței de trimitere cu privire la compatibilitatea cu dreptul Uniunii a dispoziției naționale care a transpus printre altele articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90 în ordinea juridică italiană, trebuie amintit că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că, la punerea în aplicare a măsurilor de transpunere a unei directive, revine autorităților și instanțelor din statele membre nu numai sarcina de a interpreta dreptul lor național într-un mod conform cu directiva respectivă, ci și sarcina de a se asigura că nu se întemeiază pe o interpretare a acesteia care ar intra în conflict cu drepturile fundamentale protejate de ordinea juridică a Uniunii sau cu alte principii generale recunoscute în această ordine juridică (Hotărârea din 29 ianuarie 2008, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, punctul 68, precum și Hotărârea din 21 iunie 2022, *Ligue des droits humains*, C-817/19, EU:C:2022:491, punctul 87 și jurisprudența citată).
- 70 În acest context, trebuie amintit de asemenea că, după cum s-a arătat la punctul 42 din prezenta hotărâre, din considerentele (3) și (4) ale Directivei 2002/90 rezultă că articolul 1 alineatul (1) din aceasta urmărește să definească în mod precis fapta ilicită de facilitare a imigrației ilegale și să eficientizeze aplicarea Deciziei-cadru 2002/946.
- 71 Prin urmare, la transpunerea articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, statele membre nu pot introduce, în dreptul național, norme care să depășească domeniul de aplicare al conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate, astfel cum este definită de această dispoziție, incluzând în el comportamente care nu sunt vizate de aceasta, cu încălcarea articolelor 7 și 24, precum și a articolului 52 alineatul (1) din cartă.
- 72 Pe de altă parte, aceste articole 7 și 24 sunt suficiente în sine și nu trebuie să fie precizate prin dispoziții ale dreptului Uniunii sau ale dreptului național pentru a conferi particularilor drepturi ce pot fi invocate ca atare. Prin urmare, în cazul în care ar constata că nu este posibilă interpretarea dreptului său național în conformitate cu dreptul Uniunii, instanța de trimitere ar fi obligată să asigure, în cadrul competențelor sale, protecția juridică ce decurge pentru justițiabili din aceste articole și să garanteze efectul deplin al acestora, lăsând neaplicat, dacă este necesar, articolul 12 din Textul unic privind imigrația (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 aprilie 2018, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, punctele 78 și 79).
- 73 Având în vedere motivele care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90, citit în lumina articolelor 7 și 24, precum și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, trebuie interpretat în sensul că, pe de o parte, nu intră sub incidența conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate comportamentul unei persoane care, cu încălcarea regimului de trecere a frontierelor de către persoane, introduce pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească și, pe de altă parte, aceste articole se opun unei legislații naționale care sancționează penal un asemenea comportament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 74 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/90/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2002 de definire a facilitării intrării, tranzitului și șederii neautorizate, citit în lumina articolelor 7 și 24, precum și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că,

pe de o parte, nu intră sub incidența conduitei ilicite de facilitare a intrării neautorizate comportamentul unei persoane care, cu încălcarea regimului de trecere a frontierelor de către persoane, introduce pe teritoriul unui stat membru minori resortisanți ai unei țări terțe care o însoțesc și în privința cărora exercită în fapt autoritatea părintească și, pe de altă parte, aceste articole se opun unei legislații naționale care sancționează penal un asemenea comportament.

Semnături